

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka Din 1.50 • Polletna naročnina Din 15.—
Celoletna naročnina Din 30.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: M. Poštuvan
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čeč)

Ljubljana, 20. maja 1937

Leto III — Številka 28

V Konjicah se je sprožilo ...

Te dni stoji slovenska in jugoslovanska javnost pod silnim vtisom konjiških dogodkov. Slovenski delavec je presekal verigo suženjstva in zaničevanja, s katero je spel nemški kapital po slovenskih industrijskih okoliših slovensko delovno ljudstvo. Oholost, predrznost in zavest moči, s katero stoji tuj kapital v službi gospodarskega uničenja in po njem narodnostne smrti slovenskega naroda dosega že take oblike, da ni bilo več mogoče doumeti kako morejo naše oblasti dopuščati tako nezasišano ravnanje v naši narodni državi.

Moralo je prekipeiti. V Konjicah so slovenski delavci dali prvi signal.

In vrhovna javna oblast v Sloveniji je podprla slovenskega delavca, ki je stopil ne zgolj v obrambo svoje potlačene socialne pravice, temveč na branik zatiranega slovenstva.

Mi pozdravljamo ta jasni in odločni korak v smeri, kjer smo odločnosti in jasne linije pri naših oblasteh dosedaj najbolj pogrešali. Slovenski ban, če kje, boste prav gotovo na tej poti podprti od vsega slovenskega ljudstva.

Pozdravljamo Vas in čutimo z Vami, slovenski zatirani delavci v Konjicah in povsod drugod, kjer žarek svetlejšega upanja še ni zasijal.

Pozdravljamo pa ob tej posebni priliki še posebej Zvezo združenih delavcev, ki je s konjiškim primerom sprožila plaz delavskega gibanja v povsem novi, od Kreka naprej povsem pozabljeni smeri:

Slovenski socialni problemi so težave vsega slovenskega naroda, vseh njegovih stanov. Naši socialni problemi so v svojem jedru sestavni del velikega problema ogroženega slovenstva! Slovenstvo ni ogroženo samo politično in kulturno, temveč predvsem gospodarsko. Težko boste našli narod, kjer bi brezosebni, breznarodni tuj kapital tako pomilili volji gospodarsko izrabljati in vladati narod, na zemlji katerega se je vsesal.

Geslo novega časa, kateremu so konjiški slovenski delavci prižgali signal, je:

Odrešimo slovenstvo verig tujega kapitala. Postavimo slovenstvo na slovensko gospodarsko osnovo!

Misli k obnovi družbe

Dopisnik »Straže v viharju« nam pošilja neke vrste načrt za temeljno obnovo vsega javnega življenja. Radevolje ga priobčimo kot izhodno točko, o kateri naj mladina med seboj, na sestankih ali drugod, razpravlja. Saj je dolžnost mladine študirati in proučevati probleme našega časa, našega naroda in države. Študij pa mora biti naravnost po določenem vidiku in mora zajeti vse pereče probleme na vseh področjih v neki celoti. Priobčene misli so vprav v tem pogledu važne in primerne.

Vera.

Povsod Boga! Proč z liberalnimi in marksističnimi frazami, ki so tuje našemu narodu, neizkvarjeni človeški naravi in človeški družbi sploh.

Brez moralne obnove v Bogu ne bo rešitve iz gospodarskega in socialnega kaosa. Delujmo zato v tem oziru s Katol. akcijo.

Vero kot temelj vsega tudi javnega življenja v družine, šole, literaturo in vse javno življenje!

Izpovedujmo v pisavi in govoru, dejstvom na vseh življenjskih področjih vselej svoje katoliško naziranje; ne bodimo bojazljivci! Teh je bilo že v preteklosti dovolj in so nam že preveč porazov zakrivil.

Narod.

Skrbimo za čisto slovensko ozemlje ob naših mejah! Javna oblast mora vse storiti, da obvaruje pred izgubo in reši že izgubljeno zemljiško posest na slovenskem ozemlju.

Preprečujmo povsod v vseh panogah tujerodno ekspanzijo na slovenskem ozemlju. Zahtevamo od javne oblasti, da odločno sodeluje z narodom v njegovi doslej brezuspešni borbi proti zaslužnjenu po brezosebnem, breznarodnem kapitalu, ki vsako leto iztrga iz naše zemlje in naših ljudi ogromni delež našega narodnega bogastva.

Naše narodne manjšine v Italiji, Avstriji in Madžarski ter naši izseljenci morajo biti stalni predmet naše državne zaščite in skrbi.

Stopnjujmo slovensko narodno zavest in kulturo v obrambo proti nevarnostim tujerodnih navalov.

Družine naj bodo ognjišča narodne kakor tudi katoliške zavesti.

Slovenec pravice, ki jim po naravnopravnem samoupravnem načelu pripadajo!

Država, družba, gospodarstvo.

Hočemo pravo ljudsko Jugoslavijo na krščanskih družbenih temeljih!

Držeč se smernic, podanih v papeževih okrožnicah, se izrekamo za korporativni družbeni in gospodarski red, osnovan na krščanskem, organskem pojmovanju družbe, da se zajamči interes skupnosti, samouprava narodov, stanov in pokrajin ter svoboda oseb-

Izrekamo se za vodstvo narodnega gospodarstva v kmetijstvu, obrtništvu in industriji. Čuvajmo naše zadrugištvu, skrbimo za njegovo idealnost in za njegovo razširjanje na vsa področja proizvodnje in porazdeljevanja dobrin, da bo lahko prevzelo naloge korporativnega gospodarskega reda.

Ne izogibajmo se potrebnih socializacij v industriji v duhu stanovsko in samoupravno zadrugišnega načela.

Kmečko zemljo kmetom! Zahtevamo zakon, ki bo preprečil pridobivanje in odpravil že pridobljeno lastništvo kmečke zemlje advokatov, bankirjev, meščanov in inozemcev.

Potrebna je zakonita razmejitev obrtniškega in industrijskega področja po načelu: Kar spada po naravnem svojstvu dotičnega produkta v področje obrti, sem naj industrija ne sega, temveč naj javna oblast podpre tehnično izpopolnitev in izboljšanje obrtne proizvodnje. V tem smislu zahtevamo zaščito obrtniških stanov.

Obsojamo in brezpogojno ter brez pridržkov zavračamo kapitalistični in komunistični družbeno-gospodarski red!

Najodločneje odklanjamo nenaravno načelo totalitetne države, ki odvzema ostalim družbenim edinicam in poedincem vsako avtonomijo in svobodo.

Privedimo socialno pravičnost in socialno ljubezen v človeški družbi do popolne zmagel!

Vodilno načelo našega dela na vseh treh označenih področjih pa je:

Ne nergajmo, ne podirajmo, ampak gradimo! Zato proč z nergači iz naših vrst!

Sovjetske »tajne« volitve v praksi.

Sovjeti so v svoji novi t. zv. »demokratski« ustavi (XI. poglavje, člen 134) razglasili, da bodo izvedene »volitve v svete na podlagi splošne, enake in direktne volilne pravice z tajnim glasovanjem«. Ta najnovejši propagandni umotvor moskovskih mogočnikov s t. zv. »Stalinovo ustavo« je v prvi prsti namenjen za lahkoverneže zapadnoevropskih demokracij in za Društvo narodov. Da se bo v notranjosti Sovjetske unije delalo ravno obratno, je razvidno iz tega, ker je v členu 141 odrejeno, da imajo pravico postavljanja kandidatov samo komunistične strankarske organizacije in strokovne zveze: to se pravi, da bodo mogli biti izvoljeni zopet samo Stalinu poslušni komunisti in da bo torej vse ostalo pri starem.

Ponekod so se že vršile volitve v različnih boljševiških organizacijah in v časopisih se množe dopisi o velikih neprilikah in popravljanju volilnih predpisov. Dopisnih moskovske »Pravde« z dne 12. aprila poroča iz Gurjeva, da je že prvi dan volitev strankina organizacija ondotnega okrožja odredila javne volitve. Tako izgleda praktična rešitev »demokratskih sovjetskih volitev«.

Papeževa okrožnica proti boljševiškem in brezbožnemu komunizmu

Širjenje socialnega nauka.

55. Nujno potrebno je, da proučavamo in širimo socialne nauke, kakor jih Cerkev uči.

Ako izvestni katoliki niso prav ravnali na ekonomskem in socialnem področju, je bila dostikrat krivda v tem, da ti katoliki niso poznali tozadevni nauk papežev. Sploh je nujno potrebno, da so vsi sloji o socialnih problemih poučeni in da se morajo nauki Cerkve predvsem med delavci širiti. S tem se bomo borili proti oni nedoslednosti v krščanskem življenju, ki jo je Cerkev tolikokrat obžalovala in zaradi katere, da izvestni ljudje, ki navidezno vestno izpolnjujejo svoje verske dolžnosti, igrajo v gospodarskem življenju dvojni vlogi. ki nikakor ni v skladu s pravičnostjo in krščansko ljubeznijo.

56. Katoliški tisk mora v primerni obliki razlagati socialni nauk, razgaliti delovanje nasprotnikov, svariti pred prevarami komunistov, s katerimi zavajajo dobroverne ljudi v svoje zmote.

Svarilo pred komunizmom.

57. Ateistični komunizem se je javil začetkom v vsej svoji obliki, a ker je s tem odbijal narode, je menjal taktiko in skrival svoje namene pod zapeljivimi gesli. Zavzemajo se navidezno za svetovni mir, hkrati hujskajo na razredni boj, ki vodi do prelivanja krvi, in se navdušujejo za brezmejno oboroževanje. Ustanavljajo društva in revije, ki sicer ne črhnejo besede o komunizmu, a vtihotaplajo svoje ideje v kroge, ki bi jim sicer ne bili pristopni; skušajo se vrvati celo v izrazito katoliške in verske organizacije. Vabijo katolike k skupnemu delu na humanitarnem in karitativnem področju, časih predlagajo celo stvari, ki so v duhu Cerkve: Drugod gre njihova hinarščina tako daleč, da vzbujajo upanje, da bo komunizem v bolj krščanskih in kulturnih deželah nastopil v bolj mili obliki in da bo spoštoval versko svobodo. Nekateri hočejo celo vedeti, da bo komunizem opustil svojo programatično borbo proti Bogu.

58. Komunizem je v svojem bistvu zlo in sodelovanje na nobenem področju ni dopustno, če se naj reši krščanska civilizacija. Oni, ki bi se dali zapeljati k temu, da sodelujejo pri zmagi komunizma v svoji domovini, bodo padli kot prve žrtve svoje zablode. Čim starejša in veličastnejša je krščanska civilizacija v kaki deželi, tem hujše bo divjalo sovraštvo brezbožnikov.

Katoliški študentje iz Belgije so dali svojemu kongresu v Leuvenu izrazito protikomunistični poudarek. Posebno so obžalovali, »da slikajo katoliški časopisi kot strašilo fašizem in pozabljajo, da edino marksizem ogroža krščansko kulturo«.

Kriza besede II Novi Evropi naproti Misli ob predlogu nove irske ustave

Pred približno 30 meseci je »Straža« objavila kratko notico z gornjim naslovom. Naproti namernemu tendenčnemu predstavljanju tako zvanega »mladinskega« gibanja, ki se je tedaj — pa tudi še danes — javljalo po različnih sestankih in taborih, pa tudi v revijah, je hotela »Straža« z omenjeno notico samo opozoriti javnost tudi na one črte, ki bi jih marsikdo rad zabrisal, ki pa so vseeno vsa leta od pričetka tega gibanja bile bistveni atribut celotnega gibanja, enako kot toliko drugih, o katerih je mogel in skoraj moral vsak brati dolge apologije. Na veliko srečo vseh zagovornikov »mladinskega« gibanja je izšla omenjena notica v »Straži« samo kot majhna opomba, ne pa kot do kraja dognana študija o celotnem gibanju, ki bi na podlagi avtentičnih izjav, spisov in dejanj voditeljev tega gibanja pokazala v pravi luči njegovo neizkvarjeno podobo. Zato je bilo brez dvoma možno ugovarjati vsebini te notice tako ali manj, kakor je možno ugovarjati vsem članom, ki skušajo prikazati samo pozitivne strani gibanja.

Razburjenje, ki je zato nastalo, mislimo, da je šlo daleč preko meje vrednosti celotnega problema. Pod vplivom spretnih aranžerjev se je dvignil kot posledica te malopomembne notice cel vihar, ki naj bi s silo zabrisal naše trditve ter jim zaradi nekaterih nepopolnosti vzel v celoti vsak znak resničnosti. Napadi na »Stražo« in njene pripadnike so se vrstili najprej v zaključenih družbah, ustvarjalo se je proti njej javno mnenje v vseh močih in nemočih forumih. Sicer so res tudi drugi (Borci, Sodobnost) obravnavali s svojega stališča problem slovenskega mladinskega gibanja v katoliških vrstah in ugotovili njegovo nepopolnost v tem, da iz postavljenih (mi mislimo večkrat napačnih) premis ni potegnili logičnih skrajnih zaključkov. Toda skupna fronta proti »Straži« se je dosledno zbirala in danes lahko s ponosom ugotovimo, da je strnjena. Prav to bo tudi ena izmed dobrih posledic našega razpravljanja, da igramo danes po dolgih letih tavanja v megli zopet z odprtimi kartami. Čas je dozorel in odkrito priznamo, nam ni žal, da je dozorel tako daleč. Dobro je namreč za vse, da vemo, s kom naj v bodoče računamo. Zgoraj navedeno je bilo treba omeniti zato, da dobe čitatelji »Straže« kontakt z dogodki, ki leže prav za prav v že tako daljni preteklosti in da obenem spoznajo, kako velikega pomena je imela ona notica; saj je smatral g. prof. F. Kobljar poleg drugega drobnega notico, objavljeno v »Straži« dne 8. decembra 1934, še po 25 mesecih za toliko važno, da je napisal v zvezi z njo 11 strani dolg članek »Navzkrižja in nasprotja« v 9.—10. številki 49. letnika »Doma in sveta«.

Štirje meseci, ki so pretekli od izida tega članka, so komaj dovolj, da more človek urejeno zbrati svoji misli v dostojen odgovor nedostojnemu pisanju enega vodilnih kritikov in članov slovenskega centra PEN kluba. Ne zato, ker bi morali s težavo miriti nevoljo, ki so jo v nas povzročili krivični napadi, saj smo navajeni prenesti to in še marsikaj drugega. Pač pa zato, ker smo dobili tudi od te strani žalostno potrdilo vsega, kar smo doslej pisali o propadanju naše kulture in ker niti sami nismo mislili, da smo v tem res že tako daleč. Priznamo, da smo se vedno s težavo odločili za vsak stavek, ki smo ga napisali o naših revijah, gledališču in književnosti sploh. Mislili smo, da je potrebno, da ostanejo vse te ustanove res svetinje vsega našega naroda, da ne smemo mešati vanje naših večkrat malenkostnih sporov in trenj. Zato smo se oglasili v teh stvareh samo tedaj, kadar je stopnja boljše civilizacije naše kulture dosegla že tako mejo, da se ni več moglo govoriti o naši narodni kulturi, katere pogoj je, da spoštuje vse bistvene, zato tudi verske svetinje Slovencev. Tem težje nam je bilo napisati le

Mnogi krščanski ljudje brezupno zrejo na sodobno Evropo. Vidijo sovjetsko Rusijo, hitlerjansko Nemčijo, razkrojeno Francijo, krvavo Spanijo, pa jih ob tej sliki prevzema groza, občutek nemoči, resignacija. Saj ni več nobene krščanske državne sile. Saj v javnem življenju nismo na fronti kristjani proti nekristjanom, temveč nekristjani proti nekristjanom — Nemčija — Rusija, Hitler — Stalin. Kje je stara krščanska Evropa?!

Res je, stare krščanske Evrope ni več. **Zrušil jo je kompromis z liberalizmom.** Liberalizem, s katerim se je združila, je razjedel njene notranje krščanske osnove. Liberalizem je rodil marksizem in marksizem je izzval proti svojim temnim zablodam nove nacionalne sile, avtoritarno organizirane, proti brutalnemu nasilju sovražnika s sredstvi sile se boreče. **In ta brutalnost, te ostre oblike družabnega in posebej političnega življenja v naših dneh, izgleda, da so iz arene javnega življenja potisnile krščanstvo kot aktivni politični faktor.** Pri vsem tem pa to ni tako nerazumljivo: Kdor pozna komunizem, kdor je kdaj že imel z njim opraviti, ta ve, da z besedo, ljubeznijo, debato, razumskimi dokazi in podobnimi človeka in zapadne krščanske kulture vrednimi sredstvi političnega uveljavljanja proti komunizmu kot ideologiji nasilja in nemorale v javnem življenju ni mogoče doseči celotnega uspeha. Proti nasilju in brutalnosti, kadar sta zavestni in hoteni, ali pa celo načrtno preračunani, kot je to s komunizmom, je nujno potrebno postaviti tudi silo in avtoriteto države. In ker tako zvane demokratične (pravilno liberalne) države tega niso marale vedeti in storiti, ampak so komunizmu celo odprla vrata svojih držav, je po naravni nujnosti morala priti reakcija v obliki gibanj, ki jih marksistični žargon kratko imenuje z enotnim nazivom »fašizem«. Daleč smo od tega, da bi videli v teh gibanjih samo zdrave osobine, ali da bi jih celo uvrščali v krščanski politični krog. Toda, ker poznamo pravo, mnogim žal še vedno nedoumno jedno komunizma in ker vemo, da evropsko krščanstvo, v javnem življenju oslabiljeno in zamegljeno po liberalizmu, na političnem področju ne bi bilo kos brutalnemu uveljavljanju in prodiranju komunizma — smo prepričani, da so v tem oziru, namreč v pogledu borbe proti komunizmu, gibanja, ki jih komunisti in vsi oni, ki so od njih prevzeli izrazoslovje, imenujejo na splošno kot »fašizem«, lahko zgodovinskega pomena, če se jim bo posrečilo uničiti in iztrebiti kugo 20. veka — komunizem.

Bilo je v 12. stoletju, ko je islam naskočil krščansko Evropo. Prav gotovo ni nikogar, ki bi trdil, da bi bilo mogoče zaustaviti nasilni prodor islama s sredstvi duha. Je neka podobnost med prodorom islama in vdorom komunizma: oba sta hotela streti in zavladati Evropo — z nasiljem. Razlika pa je v tem: v 12. veku ter tudi pozneje ob turški invaziji je krščanstvo tudi v javnem življenju bilo čisti

sto in v polnosti svoje moči ter je zato samo iz sebe moglo zaustaviti nasilni prodor islama v krščansko Evropo z oboroženo silo.

So trenutki in razdobja v zgodovini, ki so prevažna za nadaljnji razvoj. In prav gotovo je, če bi krščanska Evropa z orožjem ne ustavila islama, bi danes Mekka bila v Rimu. Prav tako je gotovo, da bi komunizem v temeljih po liberalizmu razkrojeno Evropo s svojo nasilno in hkrati brezprimerno spretno prodorno metodo strl in jo nadvladal, ako se ne bi še pravočasno dvignila proti njemu nova gibanja in ga s sredstvi državne sile v kali zatrla. To je neizpodbitno dejstvo, ki se ne da zanikati: Ako ne bi Poljska v odločilnem trenutku ustvarila »čudež na Visli«, ako ne bi v Italiji vstal Mussolini in v Nemčiji Hitler — bi bil velik del Evrope prav gotovo izgubljen in glavni del židovskega svet-osvojitelnega načrta izvršen, pa naj bi s peres katoliških duhov tekle še tako globoke idejne razprave in iz domišljije pesnikov še tako očarljive lirične pesmi. Kmalu bi tudi njih peresa zastala...

Proti kugi komunizma, ki je prav ves državni aparat ogromne Rusije postavil v službo svoje svetovne propagande, je treba mobilizirati državo kot tako z vso njeno avtoriteto in močjo, vso človeško družbo, vse njene organe in ustanove. Kajti komunizem ni običajen pokret ali politična stranka, temveč demonska sila, ki se je zaklela proti vsemu svetu, vsej družbi, vsem družbenim ustanovam, proti človeški kulturi, da proti naravi človeka samega. In priznanje, ki ga od nas poštna vest in resnicoljubnost nujno zahteva, je: **takozvane »fašistične« (Italija, Poljska, Nemčija, Ogrska) države so bile prve, ki so v svoj državni program vstavile kot prvenstveno državno dolžnost — absolutno borbo proti komunizmu v vseh njegovih, še tako prefinjenih in »legalnih« oblikah.** Kako daleč pa so še tako zvane »demokratične« države do tega, da bi to svojo zgodovinsko dolžnost razumele!

Toda »fašizem« hoče uresničiti tudi svoj pozitivni program. Tu se seveda ne strinjamo v vsem. Tu se namreč odkriva zgodovinska tragika, ki spremlja več ali manj vsa človeška reforma stremjenja: **k dobremu se vriva zlo, k pravemu potvorjeno, k naloženemu namišljeno.** Mislimo predvsem na protikrščansko gonjo v Nemčiji. Toda kljub nevarnim znakom, ki jih vidimo, upamo da bo tudi nova Nemčija končno uvidela, da njena naloga ni nadomestiti brezbožni komunizem s poganskim razizmom in z državno omnipotenco temveč zgolj ta, da kot prehodni, vihar prezračni zastrupljeno zemljo in jo znova pripravi sprejemljivo za krščansko vzgojo, kulturo in družbeno obnovo.

Italija to vedno bolj razumeva. Tudi Nemčija bo to morala uvideti, sicer jo bo znova spodkopal — komunizem. Kajti bolj kot kdajkobi in bolj kot o vsem drugem smo prepri-

eno besedo o stremljenjih v lastnih vrstah, ki so včasih take škodljive tendence podpirala. Mi smo mnogo zamolčali in bomo tudi v bodoče, ker nečemo nuditi zunanjim nasprotnikom možnosti, da se vrinejo v naše spore. Prav zato se moramo tudi v svojem odgovoru omejiti na najnujnejše, tako, da bo smisel vsega spora pojasnjen v par črtah, ves krvavi boj pa izostal, ker bi nam res jemal moči za borbo na drugih življenjskih področjih. Zato torej o tonu članka in posebej o posameznih izrazih nobene besede več. Važno pa je za nas odkritje, da je veljal tudi članek Edvarda Kocbeka »Enemu izmed ozkih« (DS 3, 1935.) »Straži«, na kar je bilo sicer sklepati iz omembe »krize besede«, vendar se je privatno drugače tolmačil. Zato smo imeli kaj srečno roko, da se nanj nismo ozirali, dokler nismo dobili avtentičnega tolmačenja. Ker pa

je prav sedaj izšel v reviji teh člankov še tretji, Edvarda Kocbeka »Premišljevanja o Spaniji«, ga lahko pridružimo naši obravnavi, v kolikor nam prav ta najjasnejše odpira nove perspektive za razvoj baje še vedno zelo aktualnega mladinskega gibanja.

V odgovor na »Krizo besede« piše E. Kocbek »enemu izmed ozkih« pisma, katerega kratka vsebine je takale:

Članek »Krizo besede« je privedel Kocbeka do spoznanja resnice v času in človeku s tako močjo, da hoče to spoznanje razodeti celo enemu izmed ozkih. Krog ljudi pri »Straži« je sicer zgledno zvest verskim resnicam, toda manjka mu prave človeške oblikovanosti; v naših nastopih je premalo spontanega in pogumnega tveganja, sploh se ne moremo dvigniti in vztrajati v rodovitnem območju osebnega in tveganega spoznavanja, bežimo

čani o tem: brez krščanstva je pozitivna obnova javnega življenja v Evropi izključena!

»Fašizem« je bil zelo koristen v deželah, kjer je liberalizem krščanske sile v javnem življenju premočno razrahljal in razkrojil. Brez takega viharja bi se te dežele le težko rešile komunizma. Po prav vseh deželah pa liberalizem in laicizem javnega življenja ni mogel povsem razkristjaniti in ne krščanskih sil v državnem območju povsem razrahljati. Te dežele so ustave vdor komunizma brez posredovanja nacionalistično ali imperialistično usmerjenega »fašizma«. Krščanske sile so ostale dovolj močne, da so se pravočasno odpovedale liberalizmu in svojim deželam dale trdne krščanske temelje, na katere so naslonile zdravo in moderno krščansko družbeno in gospodarsko obnovo. Ustava kot temeljni zakon države mora sankcionirati krščanstvo kot vir tudi vsega javnega življenja. To je prva storila Portugalska, danes prav gotovo najmodernejša in hkratu najsrečnejša država Evrope. To je prva država, ki je na svojem ozemlju zaključila vek liberalizma, vse državno življenje usmerila po vidiku enotne ideje — krščanstva in s tem kot prva pokazala pot k novi Evropi naproti, pot iz veka liberalizma v novi krščanski vek. Portugalski je sledila Avstrija. Bolj zrahljana kot Portugalska, časovno že precej zakasnela, ima na svoji poti za portugalskim vzgledom mnogo težav, ki razvoj močno ovirajo. K notranjim idejno-reformnim težavam so pristopile še težke zunanje politične neprilike, ki ji ne dopuščajo, da bi se popolnoma in brezskrbno posvetila zgodovinsko-reformnemu razvoju iz liberalizma v krščansko javno življenje. Kljub vsemu pa kaže Avstrija odločno voljo, da zdrži.

Prav te dni je Evropa presenetila vest, ki je prišla iz naroda, ki je preživel nad dvestoletno narodno kalvarijo, preko katere takojunaško menda ni nosil svojega križa noben drugi evropski narod: Irska je povedala, da se bo dokončno popolnoma odcepila od britanskega imperija, se osamosvojila in svoji novi državi dala ustavo, ki se začne in zaključuje z Bogom. Irska hoče postati tretja moderna krščanska država v Evropi.

Tri so. Vse tri so si položile isti temelj. Kar je katoliško državoslovje in sociologija pol stoletja pripravljala, prehaja v realno državno življenje. Onim državam, ki bodo sledile, bo mnogo lažje. Ne bodo imele samo znanstvenih razprav, temveč tudi primere dejanskih krščanskih ustav, zakonov in praktičnih izkušenj.

Krščanski slovanski jug je bil v časih turške invazije predstraža in obzidje krščanske Evrope.

Jugoslavija te svetle tradicije pač ne more zapustiti. Naslonjena na njo bo tudi v našem času Jugoslavija izvršila svoje krščansko zgodovinsko poslanstvo.

Mi verujemo v moderno krščansko Jugoslavijo!

pred mukami iskanja in zato ne moremo nikdar razviti osebnosti v onem smislu, kakor jo uči (po Kocbeku) v zadnjem času struja francoskih presonalistov okrog Esprit. Zaradi te svoje omejenosti, zaradi vdanega sprejemanja verskih resnic si sploh ne bomo mogli ustvariti svojega svetovnega nazora, ker tega se pač ne kupi kakor se kupi knjigo o načelih.

Kocbek nam šele odpira ono ravnino človeškega življenja, kjer lahko stopimo iz abecedarske, programske-idejne poti na samotno, intuitivno, osebno-držno pot do najvišjih spoznanj. Po prvi poti hodijo samo slabihi. S svojo strahotno statiko si ožimo svet in ne moremo priti do širokega razgleda; smo navidez predstavniki, v resnici pa velika ovira resnice. V tej žarki luči nam Kocbek pogleda v oči: Ujeti smo. Nekdo, po katerem nas ho-

Slovenski smo fantje . . .

Zadnje dni je bilo naše dnevno časopisje polno komentarjev in polemik ob priliki obznanja našega dnevnega časopisa. Nam se zdi, da je mnogo preveč bilo pisanega, pa premalo ali morda celo nič storjenega. Pa to ni naša stvar, o tem naj mislijo odgovorni gospodje naše prosvetne uprave.

Mi se ob tej priliki, ki nam služi le kot motiv, obračamo do slovenske dijaške mladine:

Vsak narod ima naravno pravico, da vzgaja svojo mladino v duhu svoje narodne tradicije in kulture. Slovenski mladinci so v vsaki stvari.

Vzgoja, ki prezira krščanstvo ali pa se celo obrača proti njemu, še ni nikdar oblikovala poštenih in značajnih ljudi. V naši državi je poštenjakov in značajnih posebnost v javnem življenju bržkone že preveč.

Mi, tvoji prijatelji stražarji, pa Ti pravimo — slovenska dijaška mladina:

Ne pozabi, da pripadaš malemu, fizično nemočnemu narodu, ki je bil in je neprestano v nevarnosti, da ga kot narod, z jezikom in lastno narodno kulturo, strejo.

Proč usmerjenimi nagnjeni in stremljeni, ampak je notranje vezan celo drugim razreševati njihove konflikte ter jim pomagati do pravih spoznanj. Predaleč bi nas vedlo, če bi hoteli vsak Kocbekov očiček posebej zavračati. Ze z gornjim padejo vsi zaporedoma, čeprav se jih lahko ovrže tudi z drugih vidikov. Prepad, ki ga ustvarja Kocbek med nami in njim, lahko mi točneje definiramo: Nekateri ljubijo jasne pojme, drugi se raje vdajajo negotovemu iskanju. Naša osnovna trditev je le to, da v vrstah organiziranih katoličanov, torej ljudi, ki se priznavajo za ude Cerkev, ni dopustno nobeno bogoiskatelstvo več, kot da ne bi še trdno veroval v Boga. Nujni pogoj, da more nekdo postati in biti ud Cerkev, je namreč prav to, da je Boga že našel. Čim postane živ ud Cerkev, je naloga človeka samo ta, da skuša sebe čim bolj približati Bogu, da se torej trudi postati kar najbolj Bogu podoben. To je vsa naša statika, da ljubimo jasne pojme vsaj v osnovah oziroma prav v osnovah, dočim se Vaše pismo, g. Kocbek, izgublja v malenkostih drugotnega pomena, osnovni ton pa ne pride do izraza. Smatramo namreč, da je melodija, tudi če ji manjka ena ali druga harmonična, še vedno zadostno popolna, ker pač noben človek ne more biti neskončno popoln. Prav v spoznanju te človeške nepopolnosti pa polagamo mi največjo važnost na oni osnovni ton, na prvo harmonično, če naj zopet rabimo primero iz fizike, da bo zvok, če že ne polnobarven, vsaj pravičen. Z intenzivnim oblikovanjem svoje notranjosti pa se skušamo tudi mi dvigniti in privzemati vedno nove harmonične, ker si res ne domišljamo, da smo že tako popolni, kakor nam pišete, da ste Vi. Tudi pri tem našem izpopolnjevanju je treba mnogo žrtv, mnogo zatajevanja, mnogo trpljenja in tudi mnogih razočaranj, toda naša strahotna linearnost in zaverovanost v večno veljavnost načel in resnic nam utira vedno nova pota in prav iz teh statičnih vrednot črpamo hvala Bogu še vedno dovolj moči, da kljubujemo nastajajočim viharjem, ki ne pregibljujejo le stoječih voda, ampak žal že odnašajo tudi ljudi, o katerih smo celo mi mislili, da trdno stojijo.

Proč pridobiti demon časa, nas je zaslužnil. V svoji neizprosni linearnosti ne moremo več spoznavati igre negativnih in pozitivnih sil, kaj šele, da bi v njej sodelovali. V neskončni višini nad nami pa stojijo drugi (Kocbek in njegovi), ki vidijo vse to, kar mi; toda prav zaradi te vzvišenosti še mnogo drugega, česar mi ne vidimo. Vsi ti so po vsem videzu posebni ljubljenci božji, saj jih obklada vsak dan znova z vsemi mukami iskanja, s trpljenjem borbe, z razočaranji nad mladim rodod, na katerega so se oslabei od težkega boja hoteli opreti. Zato si želi viharja, ki bo odprl zahtohle prostore, preganil stoječe vodé in polomil mrtve veje.

Impulzivna dinamika Kocbekovih besed bi nas skoraj preverila o njihovi resničnosti in veljavnosti, če nam ne bi naša statična ravnodušnost pomagala k spoznanju, da ni nujno, da bi bila sijajna stilistična formulacija stavov ob enem zadosten razlog za logično pravilna izvajanja. Kajti trditve celotnega članka so v najhujšem nasprotju z osnovno predpostavko notranje zvestobe do verskih resnic, ki nam jo priznava na začetku. Mislimo, da več kot notranje zvestobe verskim resnicam, zlasti še, če jo spremljajo tudi zunanje manifestacije, mihče ne more od človeka zahtevati. Saj vsebuje pojem notranje zvestobe ne le pasivno spoznavanje verskih resnic, temveč tudi vse posledice, ki bi iz takega spoznanja sledile. Človek, ki je notranje zvest verskim resnicam, ki so brez dvoma tudi po mnenju g. Kocbeka najvišje resnice, da ne rečemo g. Kocbeka sama, je že samo s tem dejstvom vezan k najpopolnejšemu udejstvovanju v vseh sferah našega življenja, zlasti pa v razumski in čustveni. Le eno omejitev in vezanost pa priznava, da se ne sme izživljati tako, da bi se oddaljeval od resnice, temveč vedno le tako, da se ji približuje. To je namreč neobhodno potreben predpogoj notranje zvestobe. S to omejitvijo se lahko tak človek nemoteno posveti vsej problematiki življenja, da celo mora se ji posvetiti iz istega razloga in iz istega razloga ne sme iskati in tudi ne išče prilike za beg iz bojev in trpljenja, temveč se mora celo ves žrtvovati in to ne samo v borbi s samim seboj, z lastnimi od resnice

Pomni vedno, da nam je v tej nenehljivi življenjski borbi edino naše nezlomljivo krščanstvo dajalo in obnavljalo narodno-obrambne moči. Vedi, da je naša narodna kultura, torej bistvena osobina, ki nas pred zgodovino opredeljuje kot narod, pognala, rastla in se razvijala iz krščanstva.

Dobro razlikuj, da sta država in narod pojma iz različnih območij, in sicer država iz političnega a narod z duhovno-kulturnega. In, da so že stare protinaravne tendence, ki hočejo državo zenačiti z vladajočim narodom in njegovo vplivno območje raztegniti na vse ozemlje, ki ga objemajo vsakokratne državne meje.

Ta načela imej vselej pred očmi in ne bo te iznenadila nobena življenjska vihra.

Jugo-edinstveni brutalnosti in komunistični potuhjenosti postavi nasproti krepko krščansko in slovensko samozavest. Ustvari z njo po vseh naših srednjih šolah ono svojstveno slovensko ozračje, ki ne bo trpelo nobenih odpadnikov: ne plehkih ter surovih jugo-edinstvašev, ne prihuljenih in moralno skvarjenih komunistov.

Kljub temu morajo slovenske šole živeti slovensko življenje, morajo biti kos slovenskega sveta!

Opisani trije členi pravil Zveze mladih katoliških delavcev, ki nam rišejo namene (čl. 4), temeljne naloge (čl. 5) in sredstva (čl. 6) te Zveze, jasno prikazujejo bistvo lastnih organizacij Slovenske Katoliške akcije. Če ta pravila objektivno motrimo, moramo priznati, da vsebujejo izredno lepo zamisel. Če se bo posrečilo izpeljati lastne organizacije Katoliške akcije, bo nastopila nova pomlad v katoliškem življenju našega naroda. Radi bi vedeli, ali se bodo te organizacije posrečile. Prerokovati je sicer težka in nehvaležna naloga. Reči moramo le to, da nimamo prav nobenega razloga, da bi o uspehu dvomili. Belgijski žosizem (ime od J. O. C. — jeunesse ouvrière catholique) n. pr., ki je tudi organizacija mladih katoliških delavcev in ki je služil za vzor tudi pravilom naše Zveze mladih katoliških delavcev, dosega čudovite uspehe. Mlada ustanova je še, a je že nehal biti samo belgijska zadeva; že je nastopil zmagovito pot, da osvoji katoliško mladino vsega sveta. Če človek bere, kaj vse žosisti zmorejo, se mora naravnost čuditi. In vendar žive v takih razmerah, kot so naše, ali pa še v slabših, in se je tudi tam pred petnajstimi leti zdelo nemogoče napraviti iz delavcev apostole. Papež Pij XI. je imenoval

(Konec prihodnj.)

Katoliška akcija

V čl. 6 pravil so končno našeta tudi sredstva, ki jih uporablja Zveza mladih katoliških delavcev, ko skuša doseči namen, ki je opisan v čl. 4, in izvrševati naloge, navedene v čl. 5 pravil. Ta čl. 6 se glasi: Sredstva so nadnaravna in naravna, duhovna in gmotna, zlasti a) Zaupanje v Boga in njegovo pomoč pri delu v Katoliški akciji; molitev, prejemanje zakramentov; oblikovanje lastnega značaja pod vodstvom posebnega duhovnega voditelja; duhovne vaje in obnove; zgled; žrtvovanje in zadoščevanje za druge; b) spoznavanje verskih in nraavnih načel ter proučevanje socialnih vprašanj; c) skrb za telesno zdravje, moč in delovno zmožnost članov; d) preizkušene propagandne, organizatorne in delovne metode sploh; e) seje in sestanki, krožki in tečaji, predavanja, gojenje plemenite družabnosti, nastopi, prireditve in taborenja; f) knjižnice, izdajanje publikacij; g) članarina, podpore, volila in drugi dohodki.

Ves up Katoliške akcije so njene lastne organizacije. Te morajo postati kar najbolj uspešen njen organ; zato morajo uporabljati vsa sredstva, ki smotrno služijo namenu. Ker pa je namen, kakor smo že ponovno naglasili, izredno vzvišen in obsežen, zato morajo biti tudi sredstva temu primerna. V službo Katoliške akcije je treba postaviti naravne in nadnaravne lastnosti; treba je vzgojiti posameznega člana posebej in osvojiti okolje. Sredstva morajo biti takšna, da bo postal vsak član posebej, ko jih bo uporabljal, čim popolnejši katoličan, ki ga bo odlikovala nadnaravna usmerjenost, duhovno usmiljenje z drugimi in apostolska gorečnost za reševanje duš. Katoliška akcija rabi polno uporabljive člane; zato je tudi skrb za telesno zdravje, moč in delovna zmožnost članov važno sredstvo, ki ga mora uporabljati Zveza mladih katoliških delavcev. Zaradi tega seveda Zveza ne bo postala te- lovadno ali športno društvo. Vsako takšno namigovanje je treba odločno zavrniti. Kot organizacija, ki naj osvoji mase in vse okolje, mora Zveza uporabljati tudi uspešna naravna organizatorna sredstva. V usodni zmoti so tisti katoliški individualisti in spiritualisti, ki teh sredstev ne morejo razumeti, marveč jih naravnost zametajo in sovražijo ter dolže vseh mogočih skritih namenov, ki je zanje danes v rabi izraz fašizem. Komunizem pa je nasprotno dobro razumel, kako potrebna in uspešna so organizacijska sredstva, zato jih je zracionaliziral, jih izpopolnil do najvišje mere ter tako z njimi osvaja svet in zakriva svojo praznoto. Ako bo Katoliška akcija znala s svojo idejno globino združiti tudi uspešna organizacijska sredstva, bo vzdržala boj s komunizmom in ga bo premagala.

Organizacije Katoliške akcije bodo morale poleg nakazanih osnovnih črt upoštevati tudi psihološka in organizacijska izkustva, ako bodo hotele uspešno delovati. Teh stvari seveda ne bodo naročali cerkveni odloki; pač pa izvirajo iz stvari same in jih uči življenjska skušnja. Moderna znanost o vodstvu bo mogla veliko koristiti. V naših organizacijah teh psiholoških in organizacijskih izsledkov dosedaj navadno niso upoštevali, zato pa je marsikdo z »nerodnim« nastopom veliko v organizaciji pokvaril ali pa ji celo pomagal do razsula. V lastnih organizacijah Katoliške akcije pa bo treba te izsledke na vso moč upoštevati, ker morajo biti te organizacije polno uspešne in se morajo kot take ohranjevati na višini.

Sem spada n. pr. naglaševanje zaupanja in veselega optimizma. Člani morajo vodstvu brezpogojno zaupati in prav tako vodstvo članom. Zaupanje mora vladati med hierarhijo in organizacijami Katoliške akcije in obratno morajo te zaupati hierarhiji in duhovniku. Vodstvo, člane, duhovnike in hierarhe mora prevevati vesel optimizem, vera v zmago. Saj gre za božje interese; končna zmaga je zagotovljena, čeprav bo mnogo razočaranj in bojev. Malodušnost, nerganje, obupavanje in črnoglednost hrome tako organizacijo.

žosizem »dovršen tip Katoliške akcije«. Lastne organizacije Slovenske Katoliške akcije so prirejene po tem tipu, zato imajo neko zunanjo garancijo, da bodo uspešne, ako bodo našle ljudi, ki jih bodo razumeli in bodo nadnaravno požrtvovalni.

XIV.

Ko motrimo Katoliško akcijo pod praktičnim vidikom, moramo zopet razlikovati elemente, ki so pozitivno ukazani, in tiste, ki izhajajo iz stvari same ali pa so po izkustvu pridobljeni.

Videli smo že, da je Katoliška akcija po papeževi volji organizacija, dalje, da mora biti organizacija zgrajena po stanovih, za mlade posebej in stare posebej, za moške záse in ženske záse. Upoštevati je treba dalje okolje, tako poklicno kot krajevno. Prav ta zadnja lastnost postaja praktično največji razločilni znak organizacij Katoliške akcije. Končno je ukazal papež, da se je ravnati pri organizacijah Katoliške akcije samih po načelih notranje rasti, kvalitetnega izbora, izgraditve jeder ali kakor se že to imenuje; navzven pa tako, da se osvaja okolje. Pravila Slovenske Katoliške akcije označujejo metodo notranjega dela v lastnih organizacijah Katoliške akcije v čl. 8 takole: »Najvažnejša skrb Slovenske Katoliške akcije so jedrne skupine. V jedrne skupine je izbrati požrtvovalne, v svojem okolju vplivne, v poklicnem delu vestne in čim pobožnejše osebe.« In čl. 23 določa, »da se v vsaki organizaciji v prvi dobi pridobivajo in vzgajajo samo jedra. Šele ko so jedra ustanovljena, se sprejemajo člani v večjem številu.« To »sprejemanje v večjem številu« je umeti tako, da je mogoče potem, ko so vsaj jedrne skupine že ustanovljene, pripravljati več novih članov hkratu, ne pa tako, da bi mogli člane sprejemati v masah. V lastni organizaciji sami bodo torej člani, ki so že globlje prodrli v duha Katoliške akcije in v njeno delo ter ostali člani; slednje bi mogli v razmerju do prvih imenovati notranjo maso. Vsi člani pa apostolsko delujejo navzven pri nečlanih. Tako bo v teh organizacijah neprestano življenje, izpopolnjevanje, osvajanje. Ni se bati razkola v elito in maso, ker ne bo nihče vnaprej dekretiran za člana elite. Odločale bodo le lastnosti, življenje in delo. Čim globlje bo kdo prodril v Katoliško akcijo, tem skromnejši bo v osebnem nastopu. Čim bolj bo z zgledom in apostolskim delom vplival na druge, tem ponižneje bo sodil o sebi. Vsako »taksiranje« in »ocenjevanje« katoličanov bo v taki organizaciji že v kali zatrto in so zato te vrste bojazni popolnoma odveč.

Organizacije Katoliške akcije bodo morale poleg nakazanih osnovnih črt upoštevati tudi psihološka in organizacijska izkustva, ako bodo hotele uspešno delovati. Teh stvari seveda ne bodo naročali cerkveni odloki; pač pa izvirajo iz stvari same in jih uči življenjska skušnja. Moderna znanost o vodstvu bo mogla veliko koristiti. V naših organizacijah teh psiholoških in organizacijskih izsledkov dosedaj navadno niso upoštevali, zato pa je marsikdo z »nerodnim« nastopom veliko v organizaciji pokvaril ali pa ji celo pomagal do razsula. V lastnih organizacijah Katoliške akcije pa bo treba te izsledke na vso moč upoštevati, ker morajo biti te organizacije polno uspešne in se morajo kot take ohranjevati na višini.

Sem spada n. pr. naglaševanje zaupanja in veselega optimizma. Člani morajo vodstvu brezpogojno zaupati in prav tako vodstvo članom. Zaupanje mora vladati med hierarhijo in organizacijami Katoliške akcije in obratno morajo te zaupati hierarhiji in duhovniku. Vodstvo, člane, duhovnike in hierarhe mora prevevati vesel optimizem, vera v zmago. Saj gre za božje interese; končna zmaga je zagotovljena, čeprav bo mnogo razočaranj in bojev. Malodušnost, nerganje, obupavanje in črnoglednost hrome tako organizacijo.

Dalje je treba paziti, da se zadnja edinica organizacij pravilno razčleni, da ne pride preveč članov na enega voditelja. Osebni kontakt je pri teh organizacijah največjega pomena.

Voditelji na člane v začetku ne smejo staviti previsokih zahtev. Člani morajo biti pač agilni in požrtvovalni, glede ostalih kvalitet pa pri sprejemanju ni staviti nenavadnih zahtev. Članov, ki nimajo čuta za bedo drugih, ki so torej asocialni in egoistični tipi, ni sprejemati, čeprav se morda odlikujejo v kakšnih drugih lastnostih.

Paziti je treba na disciplino, ne kakor da bi bila ta sama sebi namen, pač pa zaradi tega, ker osvojevalna organizacija disciplino nujno potrebuje. Čim bolj gibka in udarna hoče biti organizacija, tem bolj mora biti disciplinirana. Nesrečne miselnosti, da sta si duh in disciplina v nasprotju, se je treba silno varovati.

Pri organizatornih in delovnih metodah, ki se prevzemajo od drugih, je nujno potrebno paziti na krščanski takt. Iz mehničnega sveta se ne da vse brez škode presaditi v duhovni svet, in ne iz naravnega v nadnaravni. Kan. 20 v cerkvenem zakoniku, ki govori o pravnih dopolnilih, našteva med drugim tudi splošna pravna načela, omiljena »cum aequitate canonica«. Prav tako morajo biti omiljena s krščanskim taktom organizatorna in vodstvena načela, ki jih prenašamo iz naravnega organizacijskega življenja v Katoliško akcijo. Pri zahtevah glede prejemanja zakramentov n. pr. ali glede pobožnih vaj, kakor tudi glede izvrševanja apostolata sploh se je zato ozirati na cerkveno miselnost, ki pač po Kristuso-

vem zgledu obsoja greh, ne pa grešnika, ki hoče pridobivati, noče pa biti ne vsiljiva ne odbijajoča. Vera in življenje po njej se ne da vsiliti ne s fizično silo ne z grožnjo, ker je pač vera dej uma, volje in milosti božje hkratu.

To so nekatere opazke o metodah v organizacijah Katoliške akcije.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Ljudska fronta v Franciji

Otvoritev svetovne razstave bo naša zmagá proti fašizmu — tako je oznanjal transparent nad govorniško tribuno, raz katero je g. Blum navduševal delavce za pospešitev priprav za svetovno razstavo v Parizu. Da bi označena ideja tudi simbolično prišla do izraza, so vsi navdušeno sklenili, da bodo razstavo otvorili 1. maja. Toda na razstavnih prostorih so še vedno leseni odrí in ogrodja. Težko bo »zmagati proti fašizmu« že 1. maja. Poskusimo raje 25. maja. Pa je hudo mušni Thorez zopet bil mnenja, da so štrajki učinkovitejša »zmagá proti fašizmu« kot pa otvoritev svetovne razstave. In po škripcih, ki naj bi vlekli opeko in cement, so na vse stebre potegnili rdeče zastave.

Nam se zdi, da bi na oni transparent nad tribuno, na kateri je stal skrušen g. Blum, bolj pristojalo geslo:

Otvoritev svetovne razstave bo naša zmagá proti komunizmu.

Morda pa je danes tudi g. Blum z nami istega mnenja...

Književnost

I. C.

V ŠAHNU

(Konec.)

Pa to bi se že kako naredilo, saj Andrej končno le ni brez božjega in si je že kar precej prislužil, odkar je pri Hönigmannu, tudi toliko, da bi si kje v vasi najela pošteno stanovanje, Hana pa tudi premore za bolj skromno balo, a nekaj drugega je bilo, kar je motilo Andreja: da je Hana čisto prava Kočevarka, ki še govori ni zna po naše.

In navsezadnje bi se bil Andrej tudi glede tega kako potolažil, saj ji ni bilo zameriti, če je natanko premislil: iz Mozlja je doma, od tam, kjer so skoraj sami Nemci in Nemčurji, v dobrem letu po prevratu se pa tudi ne more nihče kar na vsem lepem privaditi jeziku, če ni prej drugega govoril kot samo kočevarsko. V službi seveda tudi nima prilike, da bi se naučila, ker je Hönigmann Nemeč. Da, Nemeč, pa še kakšen! Tak, da še dandanes ne mara priznati, da več v Avstriji ne živi. Zato ni čudno, če Hana slovenskega ne zna.

Toda bolj kot vse drugo je motilo Andreja to, da ne pogleda samo Hönigmann rad za Hano, temveč, da je tudi ona do njega vse preveč domača.

»Hudič, to ni kar tako!« je neveda zinil na glas, da ga je Hana, ki je še vedno tiho stopala ob njem, začudeno pogledala. Andreju je vsa kri bušnila v glavo in v zadregi se je ozrl po konjih, ki so bili vsi mokri od vročine in se jim je kar kadilo s hrbtov. Andreju se je zdelo, da je hotela dekle nekaj reči, a si je premislila. Že prej je bil ujel, da bi bila rada nekaj povedala, pa se je tudi skesala. Sumljivo se mu je zdelo vse skupaj. Imelo ga je, kaj je, zato je pozabil na neumnost, ki jo je prej učenil, in je po svoje vprašal: »Kakšen vrag te pa moti danes?«

»Koinder — nikakršen,« mu je odgovorila in utrgala regrat ob poti.

Videl je, da ne bo nič spravil iz nje, zato je znova utihnil in narahlo oplazil konje z bičem. Od mastne ilovice umazana pot se je

pogrezala in znova dvigala med kraškimi kaudnjami. Na nekaterih mestih je pod udarci kopit votlo zabobnelo — znamenje, da je svet tukaj okrog ves prelučnan in prepreden s podzemeljskimi rovi in jamami.

Ko so konji zavili med njive, so iz soparice, ki je puhtela od rjave prsti, zamigljali obrisi rdečega zvonika in hiš, kritih z lesnimi ploščicami ali z opeko. Na prostranem Hönigmannovem vrtu, ki je bil komaj pred dobrim letom zasajen z drevesi, se je izza skednja utrgala postava gospodarja, ki jo je Andrej takoj opazil.

Bal se je tega človeka s sivimi očmi, ki so bile obrobljene z nabrekli kolobarji. Saj ni pogled prav nič izražal — kvečjemu trgovsko prekanjenost, toda Andrej se ga je morda prav zato bal.

Čeprav ni bilo od vasi čuti nobenega glasu, je vendar prav dobro vedel, da Hönigmann tudi zdaj po stari navadi žvižga tisto kočevarsko narodno, ki jo fantje včasih ponoči pojo in ima tako nekam slovenski napev. Vedel je, da zamišljeno gleda predse in išče, kako bi iz teh revnih tal, ki ne rode drugega kot koruzo in krompir, iztisnil čim več denarja.

O, Andrej je do mozga poznal svojega gospodarja: skopuh, ki mu je denar vse in bi dušo prodal zanj. In ker ljubi denar, ljubi mladost in prav zaradi tega noče priznati, da ima že štiri križe na ramah in se še zmeraj rad pomeša v fantovsko družbo, da pogleda za tem ali onim dekletom, čeprav ima že sina, ki je letos pri vojaki, in hčer, ki bo zdaj pa zdaj godna za možitev. Seveda: Hönigmann je vdovec, zato ima pravico misliti, da je še fant.

Ob teh mislih se je Andrej spet spomnil Hane, ki ga je mučila, ker ni vedel, ali je njegova ali gospodarjeva, in spet mu je ušlo: »Da bi ga...«

»Koga?« je vprašalo dekle.

»Hönigmann, ki naju spet opazuje,« je dejal in ni mislil tako, čeprav je dobro vedel, da ju je gospodar že zdavnaj zagledal, in je bil trdno prepričan, da bo spet ogenj v strehi, ko prideta domov.

Akademski športni klub v letošnji zimski sezoni

Pred tremi leti ustanovljeni Akademski športni klub na ljubljanski univerzi si je nadel za glavno nalogo razširiti propagando prave in zdrave športne ideje med čim širše plasti slovenske akademske mladine. Baš zaradi tega je klub posvetil največ pažnje organizaciji in napredku smučarskega odseka, ker smatra, da je ta šport za akademika najbolj koristen in primeren. Zato šteje njegova smučarska sekcija danes že nad 80 aktivnih članov.

Klub je priredil štiri tekme in sicer:

Prvenstvo LZSP v alpski kombinaciji na Črnem vrhu, dne 20. in 21. februarja. V okviru ru teh tekem so se vršile tudi medklubске in juniorske tekme. Udeležba: 35 tekmovalcev. Organizacija je bila brezhibna. Na teh važnih tekmah je dosegel ASK dvojen uspeh: prvenstvo poedincev in prvenstvo moštev. Prvak LZSP v alpski kombinaciji je postal njegov član Šmitek Janez.

Tekme za klubsko prvenstvo so bile na Črnem vrhu, in sicer obenem z podsaveznim prvenstvom. Klubski prvak Šmitek Janez si je priboril prehodni pokal ministra dr. Korošca. V klubski kombinaciji (smuk, slalom, tek) pa je zmagal Šorli Marjan, ki si je priboril prehodno darilo »Slovenca«. Klubске tekme za začetnike, dekleta in izvežbane pa so se vršile dne 26. februarja na Črnem vrhu.

»Kje ga pa vidiš?« je vprašala in si z levice zasenčila oči.

Ko ga je zagledala, je prav narahlo vztrepetala, kajti znova se je spomnila, kaj jo še čaka. Prej kot prideta domov, mora Andreju do pičice povedati vse tisto, kar ji je gospodar naročil, in prav tako, kot jo je podučil.

Dá, mora, sama ve to, čeprav bi morda rada, da bi bilo kako drugače. Toda zdrava pamet ji mora že dati, da na tako osebo, kot je Hönigmann, ne sme pasti najmanjši madež. Kaj bi sicer dejali Slovenci v vasi in kaj Nemci sami, če bi izvedeli, kakšen je prav za prav njihov vodja in župan. In če zaradi drugega ne, ga že zato, ker ga ima rada, ne more osramotiti pred lastnimi otroci. Saj jo hči že zdaj itak težko vidi in se trudi na vse načine, da bi jo spravila od hiše — kakšna reč bi bila šele tedaj, ko bi izvedela, kaj se je zgodilo med očetom in njegovo služkinjo.

»Ti,« se je nenadoma ustavila in prijala Andreja za rokav, da je še sam nehote obstal, »ti, ni bilo prav, da sva šla zadnjič sama v gozd.«

»Koga?« je Andreja kar nazaj vrglo in mu je bič spolzel iz rok.

»Ne, res ni bilo prav. Narobe bo. Čutim,« mu je znova zatrdila in ga s sinjimi očmi napol boječe in napol proseče pogledala.

Andrej je stal kot ukovan, najmanjše besedice ni mogel spraviti iz sebe. Hana je videla, da okrog njegovih usten miglja nekaj negotovega, ki je bilo bolj podobno sumu kot presenečenju, zato jo je znova zaskrbelo.

»Kaj pa tako debelo gledaš?« ga je vprašala.

»Hudič, saj lahko!« je zlomil iz sebe in ni mu bilo mar za konje, ki so šli kar sami svojo pot, in ne za ljudi, ki so po njivah sadili krompir in se vprašujoče ozirali za njima, ki sta stala ob poti kot lipova bogova, samo tja čez njive, na Hönigmannov vrt mu je ušel bliskajoč pogled in iskal gospodarja, ki je tudi opazoval prizor na polju. Če bi bil Andrej v tem trenutku prav blizu njega, bi vedel, kako mu je okrog usten zamigljala zaskrbljena poteza, kajti vedel je: zdaj se odloča...

Vsega je tekmovalo na klubskih tekmah 35 članov in članic.

V organizaciji ASK-a so se vršile dne 11. in 12. marca na Rožci tekme za prvenstvo jugoslovanskih univerz v alpski kombinaciji. Omeniti moramo odlični uspeh jugoslovanskih tekmovalcev, predvsem nepričakovano in sigurno zmagó Huberta Heima nad svetovnim akademskim prvakom Harrerjem. Tudi v tekmah moštev je zmagala reprezentanca ljubljanske univerze nad leobensko. Da pa je bila organizacija in izvedba teh tekem sploh omogočena pa gre zasluga našim državnim oblastem. Pokroviteljstvo teh tekem so prevzeli minister dr. Josip Rogič in rektorji vseh jugoslovanskih univerz. Minister dr. Rogič je poslal na tekme tudi svojega zastopnika prof. Messnerja. Ugotoviti pa moramo, da JZSZ kljub vabilu na te mednarodne tekme ni poslala svojega zastopnika. Nastopilo je na tekmah devet avstrijskih in 36 domačih tekmovalcev.

Drugi del mednarodnih akad. tekem se je vršil v Planici 14. III. in sicer tek na 14 km ob še slabših vremenskih razmerah. Tekmovalo je 16 Avstrijcev in Jugoslovancev. Od Avstrijcev moramo omeniti državnega in akademskega prvaka Heeseja. Zmagó tako med poedinci kakor v moštvi so odnesli Avstrijci.

Na prvenstvo GZSP na Vršič je ASK poslal dva tekmovalca, od katerih je Šorli Marjan med najboljšimi Gorenjci zasedel 6. mesto ter tako častno zastopal LZSP.

Poravnajte naročnino!

Andreja je zdramil iz premišljevanja muren, ki je zaškripal v travi. Spomnil se je na voz in povlekel Hano za seboj, da bi dohitela konje. Sledila mu je brez besed.

»Hm, tak zato hodiš zadnje dni kot porparjena kokoš. Kaj bo pa on dejal, ko izve?« Misli je gospodarja.

»Že ve. Včeraj me je videl, ko sem v kuhinji oslabela, pa me je potem prijel, da sem mu morala vse povedati.«

»Kaj je pa rekel?«

»Ti bo že povedal,« mu je dejala in se ji ni zdelo vredno, da bi še naprej vlekla iz njega, kaj misli storiti zdaj on, Andrej.

Nato sta utihnila in oba mislila — vsak po svoje — na gospodarja, ki ju je pričakoval na vrtu.

Ko je Andrej zaslišal, da res tudi zdaj žvižga:

Dirndle, ber brt di nöh tröštn,
ben i bajt fon dir brt žajn...¹

je stisnil pesti in najrajši bi ga bil zabil v zemljo, čeprav sam ni vedel, zakaj.

»A peze ca longä gart ümhar hi ünd dü — ha?«² jima je dejal, ko ju je zagledal. Potem se je obrnil k Andreju, ki je prav dobro razumel pomen prejšnjih besed, in ga vprašal:

»Brts polajn fr a bagon žajn?«³

»Noh a bugon — še ta voz,« je povedal Andrej.

»Ben dü fon dr štacjon kimöšt, oter mar di paj mir ün!«⁴

»Jo, i brt — bom,« je obljubil Andrej, pogljal na cesto in bil vesel, da se je rešil sitnosti sitne. Tedaj še ni vedel, kako ga bosta gospodar in Hana, ki je med pogovorom neopaženo izgubila v hišo in je ni bilo tisti dan več na spregled, ujela za vse življenje...

(Konec prihodnjic.)

¹ Deklica, kdo te tolažil bo, kadar bom daleč od tebe živel...

² Malo predolgo hodita včas okoli.

³ Bo kmalu za en vagon?

⁴ Ko prideš s postaje, se oglasi pri meni.

Opomba: Fonetika kočevarskega dialekta je silno zamotana in je predvsem nekatere samoglasnike težko transkribirati. Znak ö izgovori kot naš polglasnik, ü pa je glas med u in ü. V besedici tröštn je ö širok.